سرمقاله



امیر افشارفتوحی
دبیر تحریریه

ضرورت بازتعریف جایگاه بین‌المللی جشنواره فیلم فجر
استقلال دوباره، بازگشت به مسیر اعتبار

خبر بازگشت جشنواره جهانی فیلم فجر به تهران و برگزاری آن در نیمه نخست خردادماه ۱۴۰۶، فرصتی برای بازنگری در تصمیم‌هایی است که طی سال‌های گذشته بر سرنوشت این جشنواره اثر گذاشتند. جشنواره‌ای که در دوره برگزاری مستقل توانسته بود جایگاه رده «الف» فیاپف را به دست آورد، چرا باید با تصمیم‌های مدیریتی از مسیری که برای کسب اعتبار بین‌المللی پیموده بود، دور می‌شد؟

استقلال جشنواره جهانی صرفاً یک تفکیک اداری نبود. این رویداد در چند دوره مستقل، با تعریف مأموریتی متفاوت از جشنواره ملی، توانست خود را در تقویم سینمایی جهان مطرح کند و به جمع ۱۵ جشنواره رده «الف» مورد ارزیابی فیاپف راه یابد. این جایگاه حاصل یک‌شبه نبود؛ نتیجه برنامه‌ریزی، تعامل با نهادهای بین‌المللی و تلاش برای تثبیت هویتی مستقل بود. با این همه، در آبان ۱۴۰۰ تصمیم به ادغام دوباره جشنواره‌های ملی و جهانی گرفته شد؛ تصمیمی که از سال ۱۴۰۱ اجرایی شد و مسیر جشنواره جهانی را با وقفه و تغییرات ساختاری و زمانی روبه‌رو کرد. تصمیمی که دست‌کم از منظر حفظ استمرار و اعتبار بین‌المللی رویداد، نیازمند تأمل و ارزیابی جدی بود.

مسئله فقط ادغام دو بخش نبود؛ مسئله نادیده گرفتن تفاوت مأموریت‌های آن‌ها و بی‌توجهی به الزامات یک رویداد بین‌المللی بود. جشنواره ملی فیلم فجر برای نمایش و رقابت آثار سینمای ایران و جشنواره جهانی برای ارتباط حرفه‌ای با سینمای جهان شکل گرفته است. این دو می‌توانند با یکدیگر تعامل داشته باشند، اما یکی نمی‌تواند جای دیگری را بگیرد یا در سایه آن تعریف شود. جشنواره جهانی برای تثبیت موقعیت خود به تقویم مشخص، ارتباطات مستمر و برنامه‌ریزی مستقل نیاز دارد؛ مؤلفه‌هایی که با تغییرات پیاپی و تصمیم‌های مقطعی آسیب می‌بینند.

البته بازگشت به استقلال به معنای تأیید بی‌چون‌وچرای عملکرد دوره‌های گذشته نیست. دوره گذشته جشنواره در شیراز، از نظر کیفیت برگزاری و بازتاب رسانه‌ای، تصویری متناسب با عنوان و جایگاه مورد انتظار از یک رویداد بین‌المللی ارائه نکرد. میزبانی در شیراز می‌توانست فرصتی برای معرفی ظرفیت‌های فرهنگی و سینمایی خارج از پایتخت باشد، اما تغییر محل برگزاری بدون کیفیت اجرایی، پوشش رسانه‌ای مؤثر و حضور حرفه‌ای جریان‌های بین‌المللی، نه تمرکززدایی موفق است و نه دستاوردی برای جشنواره. نمی‌توان صرفاً با دعوت از چند مهمان خارجی و نمایش تعدادی فیلم، عنوان بین‌المللی را محقق شده دانست.

این همان آسیبی است که باید درباره آن صریح بود؛ در سینمای ایران، کم نیستند رویدادهایی که عنوان بین‌المللی دارند، اما در عمل از سطح یک جشنواره داخلی با چند بخش خارجی فراتر نمی‌روند. فجر جهانی نباید به یکی از همین جشنواره‌های عنوان‌دار تبدیل شود. سابقه کسب جایگاه رده «الف» از فیاپف، انتظاری بالاتر از این رویداد ایجاد کرده و مسئولیت مدیران را سنگین‌تر می‌کند. بازگشت به ساختار مستقل، زمانی ارزشمند است که این فاصله را جبران کند، نه اینکه صرفاً نام و شکل گذشته را احیا کند.

استاندارد جهانی یعنی تقویم تثبیت شده، دبیرخانه دائمی و متخصص، انتخاب‌های معتبر، حضور واقعی فعالان حرفه‌ای سینما، ارتباط با بازارهای فیلم و جشنواره‌های معتبر، پوشش رسانه‌ای فرامرزی و مهم‌تر از همه، دستاوردهایی قابل سنجش برای سینمای ایران. باید معلوم باشد هر دوره چه فرصت‌هایی برای معرفی فیلم‌های ایرانی، همکاری‌های مشترک و ارتباط میان سینماگران ایجاد کرده است. هزینه‌کرد برای برگزاری جشنواره، بدون گزارش روشن از چنین نتایجی، قابل دفاع نیست.

اکنون که قرار است جشنواره جهانی فیلم فجر بار دیگر در تهران و در تقویمی مستقل برگزار شود، مدیران سینمایی باید به یک پرسش پاسخ دهند؛ آیا هدف، صرفاً برگزاری یک دوره دیگر است یا بازسازی جایگاه بین‌المللی رویدادی که پیش‌تر توانسته بود به رده «الف» برسد؟ بازگشت به استقلال، فرصتی برای جبران تصمیم‌های گذشته است؛ اما اعتبار ازدست‌رفته با اعلام خبر و تغییر عنوان باز نمی‌گردد. فجر جهانی باید در عمل جهانی باشد؛ و این یعنی سنجیده شدن با همان معیارهایی که جشنواره‌های معتبر جهان را از رویدادهای صرفاً پرزرق‌وبرق و تشریفاتی متمایز می‌کند.

اکران مستندهای منتخب «سینماحقیقت۲۰» در ۳۰ استان



مستندهای منتخب بیستمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران «سینماحقیقت» پس از پایان جشنواره، در ۳۰ استان و ۷ شهرستان به نمایش در می‌آیند.

بخش استانی بیستمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران، «سینماحقیقت»، از ۲۷ تا ۲۹ آذر ماه امسال آثار منتخب این دوره را نمایش می‌دهد.

پس از پایان جشنواره در تهران، مستندهای منتخب در ۳۰ استان، ۲۸ مرکز استان و هفت شهرستان، در مجموع ۳۸ سینما و مجتمع فرهنگی روی پرده می‌روند. آثار منتخب اعلام و درباره سینماها و نحوه نمایش مستندها، اطلاع‌رسانی خواهد شد.

بیستمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران «سینماحقیقت»، به دبیری محمد حمیدی‌مقدم، آذرماه امسال در پردیس سینمایی ملت برگزار خواهد شد.

صباخبر

تمرکز جشنواره فرانسوی بر سینمای ایران



چهل‌وششمین جشنواره فیلم امی‌ین فرانسه با برگزاری بخش ویژه «تمرکز بر ایران»، میزبان نمایش ۲۵ فیلم از سینماگران ایرانی خواهد بود.

در این بخش، آثاری از کارگردانان مطرح سینمای ایران از جمله «خشت و آینه» ابراهیم گلستان، «گاو» داریوش مهرجویی، «خانه دوست کجاست؟» و «کلوزآپ» عباس کیارستمی، «نرگس» رخشان بنی‌اعتماد، «جدایی نادر از سیمین» اصغر فرهادی و «آفساید» جعفر پناهی به نمایش درمی‌آیند. همچنین فیلم‌هایی از محمد رسول‌اف، سمیرا مخملباف، پناه پناهی، مرجان ساتراپی و شماری از فیلمسازان نسل جدید ایران، در قالب آثار بلند، مستند و کوتاه در این بخش حضور دارند.

چهل‌وششمین جشنواره فیلم امی‌ین از ۲۲ تا ۳۰ آبان ماه در فرانسه برگزار می‌شود.

ایسنا

دومین نشست شورای سیاست‌گذاری جشنواره ملی فیلم ایثار برگزار شد
از بازتعریف هویت تا مطالبه تولید آثار فاخر



دومین نشست شورای سیاست‌گذاری سومین جشنواره ملی فیلم ایثار با حضور مدیران جشنواره، اعضای شورای سیاست‌گذاری، جمعی از سینماگران و حامیان مالی و فرهنگی در تهران برگزار شد.

در این نشست، حاضران ضمن بررسی ابعاد محتوایی و اجرایی جشنواره، بر ضرورت عبور از برگزاری صرف یک رویداد سینمایی و حرکت به سمت جریان‌سازی فرهنگی، حمایت از تولید آثار ماندگار و بازنمایی گسترده‌تر مفهوم ایثار در جامعه تأکید کردند.

یکی از محورهای اصلی نشست، تعریف دقیق‌تر هویت سینمای ایثار و تعیین چارچوب نظری و محتوایی آن بود. آرش زینال‌خیری، دبیر هنری جشنواره، با تأکید بر حفظ استقلال هنری آثار، پیشنهاد کرد سینمای ایثار به‌عنوان یک فراژانر با گونه‌ها و زیرگونه‌های مختلف مورد توجه قرار گیرد. سعید الهی، تهیه‌کننده و عضو شورای سیاست‌گذاری نیز بر تفاوت میان برگزاری یک رویداد سینمایی و شکل‌گیری جشنواره‌ای جریان‌ساز با چارچوب نظری مشخص تأکید کرد.

محمد کرم‌اللهی، مدیرکل امور هنری بنیاد شهید و امور ایثارگران و دبیرکل جشنواره، موضوع ایثار را فراتر از شهادت و ناظر بر جلوه‌های مختلف آن در زندگی انسان‌ها دانست و خواستار اثرگذاری محتوایی به جای برگزاری برنامه‌های تشریفاتی و مقطعی شد.

آزیتا ترکاشوند، بازیگر سینما و تلویزیون، با اشاره به جایگاه زنان و همسران شهدا در فرهنگ مقاومت، بر ضرورت بازنمایی کرامت، ایثار و وطن‌دوستی بانوان تأکید کرد. رضا حاجی‌آبادی، معاون راهبری و اجرایی سازمان فرهنگی هنری و سیاحتی کوثر نیز ظرفیت جهانی مفهوم ایثار، جلوه‌های روزمره آن و مشارکت نسل زد در روایت این ارزش‌ها را مورد توجه قرار داد.

سردار یعقوب سلیمانی، معاون فرهنگی و آموزشی بنیاد شهید و امور ایثارگران، با اشاره به شرایط متفاوت برگزاری این دوره، بازنگری در برنامه‌ها و ثبت هنری وقایعی همچون حمله به مدرسه میناب، ورزشگاه لامرد و شهدای ناو دنا را ضروری دانست. حجت‌الاسلام سیدرمضان موسوی‌مقدم، نماینده ولی‌فقیه در بنیاد شهید نیز بر تقویت جنبه آموزشی، برگزاری کارگاه‌های تخصصی و بهره‌گیری از آثار بین‌المللی تأکید کرد.

هادی عبداللهی، مدیرعامل بیمه دی، ظرفیت این مجموعه با بیش از ۹ میلیون بیمه‌شده را فرصتی برای حمایت از تولیدات سینمایی حوزه ایثار دانست. محمد نجاری، دبیر علمی جشنواره، نیز خواستار پیوند هنر، صنعت و علوم انسانی و مشارکت بخش خصوصی از مراحل ابتدایی برنامه‌ریزی شد. جمشید نظمی ادیب، مشاور عالی رئیس بنیاد شهید، گزارشی از رایزنی‌ها برای میزبانی برنامه‌های جشنواره در تبریز ارائه کرد.

همچنین مهدی فرجی، تهیه‌کننده، و سعید نجفیان، دبیر اجرایی جشنواره، بر توسعه برنامه‌های آموزشی، برگزاری کارگاه‌های تخصصی، انعقاد تفاهم‌نامه‌های تولیدی و برنامه‌ریزی برای تولید دست‌کم یک اثر فاخر در هر استان تأکید کردند.

صباخبر

کلاهبرداری که بازار سینما را داغ کرد



مستند «می‌توانی همه چیز را ببینی» درباره الیزابت هولمز، بنیان‌گذار شرکت ترانوس، پس از چهار هفته اکران در آمریکای شمالی به فروش ۸۰ میلیون دلاری رسید و به دومین مستند غیرموسیقایی پرفروش تاریخ این منطقه تبدیل شد. این فیلم به کارگردانی ناتان فیلدر و لنس اوپنهایم، در چهارمین هفته نمایش با فروش ۸.۸ میلیون دلار در ۲۴۷۳ سینما، تنها ۲۳ درصد افت فروش داشت. با ادامه این روند، پیش‌بینی می‌شود فروش داخلی آن از ۱۰۰ میلیون دلار عبور کند. مستند یادشده با بودجه هفت میلیون دلاری ساخته شده و هنوز اکران بین‌المللی خود را آغاز نکرده است؛ اکرانی که از پایان نوامبر به‌تدریج در کشورهای مختلف آغاز می‌شود. «می‌توانی همه چیز را ببینی» به زندگی هولمز و ادعاهای جنجالی او درباره فناوری آزمایش خون ترانوس می‌پردازد؛ شرکتی که پس از افشای نادرستی ادعاهایش، به رسوایی انجامید. هولمز در سال ۲۰۲۲ به کلاهبرداری از سرمایه‌گذاران محکوم شد و به بیش از ۱۱ سال زندان محکومیت یافت.

مهر

دنیرو علیه ماسک؛ این بار دموکراسی پیروز شد



رابرت دنیرو، بازیگر برنده اسکار، در مراسم نمایش مستند انتقادی «ماسک» ساخته الکس گیبنی در نیویورک، به ایلان ماسک تاخت و شکست نامزدهای جمهوری‌خواه مورد حمایت او در انتخابات میان‌دوره‌ای را نشانه پیروزی دموکراسی دانست. دنیرو با اشاره به هزینه‌کرد صدها میلیون دلاری ماسک برای حمایت از دونالد ترامپ و نامزدهای جمهوری‌خواه گفت: در نبرد بین پول ماسک و دموکراسی، این بار دموکراسی پیروز شد. او همچنین با اشاره به ناکامی‌های اخیر ماسک تأکید کرد که نباید در برابر ترامپیسم تنها به جشن گرفتن بسنده کرد و باید برای اقدام آماده بود. الکس گیبنی نیز در این مراسم از دنیرو به دلیل حمایت‌هایش از جریان مقاومت قدردانی کرد. جین رونتال، از بنیان‌گذاران جشنواره ترایبکا، مستند را اثری جذاب درباره شخصیتی زننده توصیف کرد که نمی‌توان آن را نادیده گرفت. مستند «ماسک» با مدت زمان سه ساعت و ۵۲ دقیقه، نخستین‌بار در جشنواره ونیز نمایش داده شد و اکنون در پلتفرم‌های ویدئویی در دسترس است.

مهر